Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr. 2026-31-23BB,27J
Rīgā

13.08.2026. Nr. 6-6/47

[personai A]
[e-pasta adrese]

Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesai
bt@riga.lv

Rīgas valstspilsētas pašvaldības policijai
rpp@riga.lv

Rīgas [..] vidusskolai
[e-pasta adrese]

Par bērnu šķiršanu no ģimenes

Tiesībsarga birojs pārbaudes lietas ietvaros ir izskatījis Jūsu iesniegumu (reģistrēts 14.04.2026. ar Nr. 1213), kurā lūdzat sniegt atzinumu par iestāžu rīcību, Rīgas [..]. vidusskolas sociālajam pedagogam aizvedot Jūsu meitas uz krīzes centru bez kompetento iestāžu - bāriņtiesas vai policijas - pieņemta lēmuma un neinformējot Jūs par to, kas rezultējās ar aizgādības tiesību pārtraukšanu Jums.

Tiesībsarga funkcija ir veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību, sekmēt vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un jebkāda veida diskriminācijas novēršanu un sekmēt, lai valsts vara tiktu īstenota tiesiski, lietderīgi un atbilstoši labas pārvaldības principam. Tiesībsarga kompetencē ir pārliecināties, vai valstī ir izveidots tiesību aizsardzības mehānisms un vai tas darbojas efektīvi.[1]

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.[2] panta 2. un 3. punktā noteikto tiesībsargs izskata sūdzības par bērna tiesību pārkāpumiem, īpašu uzmanību pievēršot valsts vai pašvaldību iestāžu un

[1] Tiesībsarga likums, 11. pants (aplūkots 03.08.2026.).

to darbinieku izdarītajiem pārkāpumiem, un iesniedz priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu.

Situācijas vispusīgai izpratnei Tiesībsarga birojs lūdza informāciju Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesai (turpmāk – Bāriņtiesa), Rīgas valstspilsētas pašvaldības policijai (turpmāk – Pašvaldības policija), Rīgas Sociālajam dienestam (turpmāk – Sociālais dienests) un Rīgas [..]. vidusskolai (turpmāk – Skola).

Izvērtējot pārbaudes lietā esošos dokumentus un informāciju kopsakarā ar tiesisko regulējumu, sniedzu šādu atzinumu.

[1] Faktiskie apstākļi

[1.1] Jūs informējat, ka 2026. gada 30. martā, kad bijāt ieradusies Skolā pakaļ jaunākajai meitai [personai B], kura mācās 1. klasē, Jūsu uzmanību novērsa Skolas sociālais pedagogs, lai pārrunātu jautājumus par vecākās meitas [personas C], kura mācās 9. klasē, mācībām un eksāmenu norisi. Tajā laikā cits sociālais pedagogs ar viltu, ļaunprātīgi izmantojot bērnu uzticību, izvilināja abus Jūsu bērnus no Skolas un ar privāto transportlīdzekli aizveda viņus nezināmā virzienā.

Skolā Jums nesniedza informāciju par bērnu atrašanās vietu. To Jums paziņojuši paši bērni, sazinoties pa telefonu, ka ir ievietoti Rīgas bērnu, jauniešu un ģimeņu sociālā atbalsta centra struktūrvienībā "Krīzes centrs bērniem" (turpmāk – Krīzes centrs) Latgales ielā 180B, Rīgā. Bērni (īpaši [persona A]) sagaidīja, ka vecāki viņus izņems no Krīzes centra.

Notikuma brīdī nebija pieņemts Bāriņtiesas vai policijas lēmums par bērnu nošķiršanu no vecākiem. Jums nav saprotams, kas ārkārtējs bija noticis, ka bērni prettiesiskā veidā bija jāšķir no vecākiem brīdī, kad Jūs bijāt atnākusi uz skolu pakaļ meitai. Vienlaikus Jūs nenoliedzat, ka ģimenē ir problēmas. Sarunā ar psiholoģi [personu D], kuru apmeklē [persona C], noskaidrojāt, ka lēmums par bērnu izņemšanu faktiski ir pieņemts ceturtdien, t.i., 26. martā. Jums ir zināms, ka sanāksmē, kurā jautājums tika izlemts, piedalījās arī Bāriņtiesas darbiniece [persona E], kura sarunā ar Jums 30. martā norādījusi, ka viņai par lietā esošajiem apstākļiem kļuvis zināms tikai pirms 2 stundām, tai ir pirms sarunas ar vecākiem (30. martā aptuveni plkst. 15.00). Jums nav saprotams, kādēļ bērni tika ievietoti Krīzes centrā, nevis aizvesti pie bērnu tēva māsas [personas F], kura 2025. gadā ir atzīta par atbilstošu aizbildņa pienākumu veikšanai un nepieciešamības gadījumā nodrošina atbalstu ģimenei. Informācija par [personas F] spējām nodrošināt aizbildņa pienākumus ir bijusi Bāriņtiesas rīcībā, kā arī [personas C] psiholoģes rīcībā.

30. martā, ierodoties Krīzes centrā un vēlāk – Bāriņtiesā, Jūs neinformēja, kādu apstākļu dēļ bērni ir šķirti no ģimenes un ievietoti Krīzes centrā. Nebija pieņemts lēmums par bērnu nošķiršanu no ģimenes vai aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Par aizgādības tiesību pārtraukšanu ar Bāriņtiesas darbinieka vienpersonisku lēmumu Jums paziņots telefoniski tikai 31. martā pēcpusdienā. Tādējādi Jums nav skaidrs, uz kāda pamata bērni bija šķirti no ģimenes no 30. marta līdz 31. martam. Bērni tika aizvesti uz Krīzes centru 30. martā pēc plkst. 14.00, savukārt Bāriņtiesas darba laiks ir bijis līdz plkst. 19.00. Jūs nekavējoties ieradāties Krīzes centrā un Bāriņtiesā, un iestādēm nebija šķēršļu pieņemt vienpersonisku lēmumu. Tā kā nebija pieņemts nekāds lēmums, Krīzes centra darbinieki prettiesiski aizliedza Jums satikties ar bērniem, nomierināt viņus un izskaidrot situāciju.

[1.2] Skola informēja[2], ka pēc brīvdienām, pirmdien, 30. martā, [persona C] informējusi Skolu, ka ģimenē slikti jūtas, un sniegusi citu informāciju, kas bijusi par pamatu Skolas rīcībai izsaukt Pašvaldības policiju. Skolā ieradušās Pašvaldības policijas darbinieces - inspektore [persona G] un policijas psiholoģe [persona H] (kura strādā ar minēto gadījumu). Ar meiteni notikusi saruna. [Persona C] izteikusi vēlmi doties uz Krīzes centru, bet tikai kopā ar savu māsu [personu B]. Skolai ir zināms, ka Pašvaldības policijas darbinieces sazinājās ar Bāriņtiesas locekli [personu E] un Krīzes centru un informēja, ka [personai C] ir 15 gadi un viņa pati var vērsties Krīzes centrā vai doties uz policiju. Pēc tam [persona C] pārrunāja situāciju ar māsu vienatnē un pieņēma lēmumu doties uz Krīzes centru kopā. Pēc tam, kad meitene pieņēma lēmumu braukt uz Krīzes centru, atnācāt Jūs, lai paņemtu [personu B] no skolas, taču no Jums bijusi jūtama alkohola smaka. [Persona B] sākusi raudāt un atteikusies iet mājās (pēc citas skolas darbinieces liecības). Izsaukta sociālā pedagoģe [persona I], kura nomierināja [personu B]. Jūs tajā brīdī uzaicināja uz parunām pie sociālā pedagoga [personas J]. Jums vēlreiz izskaidrota situācija par [personas C] emocionālajām grūtībām un riskiem, kuri varētu ietekmēt valsts pārbaudes darbu kārtošanu. [Persona J] paziņojusi Jums, ka bērni dodas uz Krīzes centru, jo nevēlas braukt mājās. Meitenes nezināja, kā nokļūt līdz Krīzes centram, vēlējās būt drošā vidē un gribēja, lai viņas līdz Krīzes centram pavada uzticības personas - sociālā pedagoģe [persona I], skolas psiholoģe [persona K]. Pašvaldības policijas psiholoģe [persona H] pēc sarunas ar Bāriņtiesas locekli [personu E] apstiprinājusi, ka skolas atbalsta personas drīkst palīdzēt meitenēm nokļūt Krīzes centrā, kur viņas jau gaidīja darbinieki. Skolai ir zināms, ka pēc Bāriņtiesas lēmuma dienas beigās abas meitenes bija pie tantes (drošā vietā). 31. martā Jūs un [persona L] ieradāties Skolā pie sociālās pedagoģes, runājāt agresīvi, radījāt emocionālo spriedzi, izteicāt draudus.

[2] Rīgas [..]. vidusskolas 2026. gada 13. maija vēstule Nr. [..].

[1.3] Pašvaldības policija informēja[3], ka Jūsu ģimene ir tās redzeslokā kopš 2024. gada pavasara. 2026. gada 30. martā rīta pusē pēc informācijas saņemšanas no Skolas par iespējamu vardarbību ģimenē un bērnu atteikšanos atgriezties dzīvesvietā Pašvaldības policijas darbinieki nekavējoties izvērtēja situācijas iespējamo bīstamību. Darbinieki uzsāka tūlītēju sadarbību ar Bāriņtiesu un Krīzes centru. Neskatoties uz īstenotajiem profilaktiskajiem un skaidrojošajiem pasākumiem, Jūsu meitas atteicās sadarboties ar Pašvaldības policijas amatpersonām un nevēlējās sniegt liecības par iespējamām vardarbības formām ģimenē. Tajā brīdī, kad Skolā bija Pašvaldības policijas darbinieki, māsas nebija izlēmušas, vai dosies uz Krīzes centru. Pašvaldības policijas darbinieku iespējas šķirt bērnus no ģimenes bija ierobežotas, jo bērni attiecās sniegt liecības un paskaidrojumus, turklāt [persona C] vēlējās kopā ar māsu dzīvot pie tantes.

Kad Jūs ieradāties Skolā pēc jaunākās meitas, Pašvaldības policijas darbinieki vairs neatradās Skolā. Pašvaldības policija pieņem, ka, apstāklis, ka ieradāties Skolā un no Jums bija jūtama alkohola smaka, pamudināja māsas pieņemt lēmumu neatgriezties dzīvesvietā un izvēlēties pašām doties uz Krīzes centru. Ievērojot bērnu nepārprotami izteikto gribu un prioritāri nodrošinot viņu drošību, Skolas sociālais pedagogs pavadīja abas meitenes līdz Krīzes centram.

Vienlaikus Pašvaldības policijas darbinieki sazinājās ar Krīzes centra vadītāju un informēja Bāriņtiesas darbinieci, kura nekavējoties pieņēmusi vienpersonisku lēmumu nogādāt bērnus dzīvošanai pie tantes – uz vietu, kur bērni vēlējās nokļūt, jo tur jutās droši. Tādējādi Bāriņtiesa tika iesaistīta situācijas izvērtēšanā jau sākotnējā posmā, un turpmākie lēmumi pieņemti starpinstitūciju sadarbības ietvaros, prioritāri nodrošinot bērnu drošību un bērnu labākās intereses.

[1.4] Bāriņtiesa informēja[4], ka 2026. gada 30. martā saņēma vairākus zvanus no Pašvaldības policijas darbinieces [personas H], ka Jūsu bērni ir nolēmuši patstāvīgi doties uz Krīzes centru, jautājot, vai šāda rīcība ir pareiza. Bāriņtiesas darbinieks paskaidroja, ka nav būtiski, vai bērni aizbrauc patstāvīgi vai viņus aizved policijas darbinieki vai jebkurš cits pieaugušais, jo mērķis ir nogādāt bērnus drošos apstākļos. Bāriņtiesas pārstāvis fiziski nebija klātesošs bērnu nogādāšanas brīdī uz Krīzes centru, jo bērni lēmumu pieņēma spontāni un Skola reaģēja atbilstoši bērnu interesēm, taču Bāriņtiesas pārstāvis bija informēts par faktu un atradās nepārtrauktā saziņā ar Krīzes centra pārstāvi. Bērniem 30. martā notikusi saruna ar Skolas psihologu, tādēļ Bāriņtiesas pārstāvis nolēma, ka atkārtota saruna vēlu vakarā nodarīs bērniem emocionālu kaitējumu, turklāt šajā laikā Bāriņtiesas pārstāvis

[3] Rīgas valstspilsētas pašvaldības policijas 2026. gada 5. augusta vēstule Nr. RPP-26-1314-nd.
[4] Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas 2026. gada 4. augusta vēstule Nr. BT-26-8486-nd.

iepazinās ar Jūsu ģimenes noslēgtās lietas materiāliem, lai izstrādātu rīcības plānu. Bāriņtiesa 30. martā nepieņēma vienpersonisku lēmumu, jo sarunas ar bērniem tika plānotas 31. martā.

Rakstisku informāciju, ka bērni ievietoti iestādē, Bāriņtiesa saņēma 30. martā pēc plkst. 16:00. Bāriņtiesa 30. martā veikusi sarunas ar vecākiem un bērnu potenciālo aizbildni, tobrīd – bērnu potenciālo aprūpētāju. Iepazīstoties ar Ropažu novada bāriņtiesas lēmumu un citiem dokumentiem, pēc vairākkārtējas saziņas ar Krīzes centra sociālo darbinieku, konsultējoties ar Bāriņtiesas Latgales priekšpilsētas aizgādības lietu nodaļas vadītāju, Bāriņtiesas darbinieks pieņēma lēmumu ļaut bērniem nakšņot [personas F] ģimenē.

Bāriņtiesas darbinieks vienojās ar [personu F], ka viņa nākamajā dienā, proti, 31. martā, atvedīs abas meitenes uz Bāriņtiesu viedokļu uzklausīšanai. Bērnus uzklausīt un lēmumu pieņemt 30. martā fiziski nebija iespējams, jo sarunu ar vecākiem un potenciālo aprūpētāju Bāriņtiesas darbinieks beidza plkst. 19:00. Bāriņtiesas ieskatā saruna 30. martā būtu bijusi pretēja bērnu interesēm pēc emocionāliem pārdzīvojumiem dienas garumā, tādēļ Bāriņtiesas darbinieks ieteica [personai F] atlikušo vakaru plānot mierīgi (vanna, tēja, sirsnīga saruna ar bērniem), nākamajā dienā iedot bērniem skolā brīvdienu, necelt agri no rīta, tikšanos nozīmējot 31. martā plkst. 10:00.

Bāriņtiesas locekle vienpersoniskos lēmumus par aizgādības tiesību pārtraukšanu abiem vecākiem un bērnu nogādāšanu drošā vidē – [personas F] ģimenē ir pieņēmusi 31. martā pēc sarunas ar bērniem.

Bāriņtiesa 14. aprīlī pieņēmusi koleģiālus lēmumus – neatjaunot vecākiem bērnu aizgādības tiesības.

[1.5] Sociālais dienests informēja[5], ka Jūsu ģimene saņem atbalstu kopš 02.02.2024., saistībā ar multiplām sociālām problēmām, kuras ir saistītas ar bērnu aprūpes un audzināšanas prasmju trūkumu, bērnu uzraudzības problēmām, alkohola lietošanu un konfliktiem ģimenē, materiālām problēmām, kā arī periodisku vecāku emocionālo vardarbību pret bērniem. Sociālais darbs ar Jūsu ģimeni turpinās, ir piešķirti ģimenes vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi.

2026. gada 26. martā Sociālā dienesta sociālie darbinieki organizēja starpinstitucionālo sanāksmi, kurā piedalījās Skolas, Pašvaldības policijas, Bāriņtiesas pārstāvji un psihologs, kurš nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumu bērniem. Sanāksmes mērķis bija pārrunāt Jūsu ģimenes situāciju saistībā ar nepieciešamo atbalstu ģimenei, lai mazinātu konstatētās grūtības. Sanāksmes laikā secināts, ka sniegtais atbalsts un ģimenes iesaiste neliecina par sociālās situācijas uzlabojumu.

[5] Rīgas Sociālā dienesta 2026. gada 5. augusta vēstule Nr. RSD-26-13599-nd.

Bērniem pastāvēja paškaitējuma risks, meitenes ir trauksmainas, emocionālais stāvoklis nestabils. Tādējādi, neskatoties uz aktīvu starpinstitucionālo sadarbību un piesaistītajiem atbalsta pasākumiem, ģimenē pastāvēja būtiski riski bērnu emocionālajai un fiziskai labklājībai.

[1.6] Jūsu iesniegumam pievienota Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departamenta Izglītības pārvaldes atbilde uz Jūsu iesniegumu par Skolas pedagogu prettiesiskām darbībām pret Jūsu meitām 30. martā. Izglītības pārvalde ir atsaukusies uz Skolas ziņojumu, kurš sakrīt ar Skolas sniegto informāciju Tiesībsarga birojam. Atbildē norādīts, ka visas minētās darbības tika veiktas bērnu labākajās interesēs.[6]

[2] Tiesiskais regulējums

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27. panta pirmās daļas 1. punktu bērnu var šķirt no ģimenes, ja bērna dzīvība, veselība vai attīstība ir nopietni apdraudēta vardarbības dēļ vai ir pamatotas aizdomas par vardarbību pret bērnu, kā arī aprūpes trūkuma vai mājas apstākļu (sociālās vides) dēļ. Šā panta pirmās daļas 1. punktā paredzētajos gadījumos bērns šķirams no ģimenes, ja nav iespējams novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus, viņam paliekot ģimenē. Pamatojoties uz 27. panta 4^1 daļu, sakarā ar šā panta pirmās daļas 1. punktā minētajiem apstākļiem bērnu no ģimenes var šķirt policija.

Bāriņtiesa prioritāri nodrošina bērna tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.[7]

Bāriņtiesu likuma 23. panta pirmās daļas 1. punktā noteikts, ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Tā paša panta $2.^1$ daļa paredz, ka bāriņtiesa pirms vienpersoniska lēmuma pieņemšanas par bērna šķiršanu no ģimenes primāri izvērtē iespējas novērst dzīvības un veselības apdraudējumu bērnam, paliekot ģimenē, un, ja to nav iespējams novērst ar līdzekļiem (pagaidu aizsardzība pret vardarbību, bērna nodošana citas personas, ar kuru bērnam ir emocionāla saikne, īslaicīgā aprūpē drošos apstākļos u.tml.), kuri mazāk ierobežo bērna tiesības uzaugt ģimenē, tā lemj par bērna šķiršanu no ģimenes. Savukārt trešajā daļā paredzēts, ka vienpersonisku lēmumu pieņem mutvārdos un 24 stundu laikā noformē rakstveidā, kā arī par to paziņo bērna vecākiem.

[6] Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departamenta Izglītības pārvaldes 2026. gada 24. aprīļa vēstule Nr. DIKS-26-280-ap.
[7] Bāriņtiesu likums, 4. panta otrā daļa (aplūkots 03.08.2026.).

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27. panta pirmās daļas 1. punktu bērnu var šķirt no ģimenes, ja bērna dzīvība, veselība vai attīstība ir nopietni apdraudēta vardarbības dēļ vai ir pamatotas aizdomas par vardarbību pret bērnu, kā arī aprūpes trūkuma vai mājas apstākļu (sociālās vides) dēļ. Šā panta pirmās daļas 1. punktā paredzētajos gadījumos bērns šķirams no ģimenes, ja nav iespējams novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus, viņam paliekot ģimenē. Pamatojoties uz 27. panta 4^1 daļu, sakarā ar šā panta pirmās daļas 1. punktā minētajiem apstākļiem bērnu no ģimenes var šķirt policija.

[3] Pārbaudes lietā konstatētais un secinātais

[3.1] Secināms, ka iesaistītajām iestādēm – Bāriņtiesai, Pašvaldības policijai, Sociālajam dienestam un Skolai – Jūsu ģimenes situācija ir zināma kopš 2024. gada pavasara. Iestādes ir iesaistījušās, lai atbalstītu Jūsu ģimeni, lai Jūs spētu nodrošināt bērniem labvēlīgu vidi ģimenē. Arī Jūs iesniegumā Tiesībsarga birojam nenoliedzat problēmas ģimenē, atzīstat saņemto atbalstu arī no jaunākās meitas radiniecēm abu bērnu vajadzību nodrošināšanai. Vienlaikus 2026. gada 26. martā iestāžu speciālistu starpinstitucionālajā sanāksmē ir secināts, ka ģimenē sociālā situācija nav uzlabojusies. Bērniem pastāvēja paškaitējuma risks, meitenes ir trauksmainas, emocionālais stāvoklis nestabils, kas ir būtiski riski bērnu emocionālajai un fiziskai labklājībai.

Iepazīstoties ar 2026. gada 26. martā notikušās starpinstitucionālās sanāksmes protokolu, nav konstatējams, ka speciālisti jau 26. martā būtu vienojušies par nekavējošu aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Vienlaikus speciālisti ir apsprieduši risinājumus, ja Jūsu ģimenes apstākļu pārbaudes laikā tiktu konstatēts, ka esat alkohola reibumā. Speciālisti ir vienojušies par Bāriņtiesas iesaisti Jūsu bērnu tiesību nodrošināšanā, Jūsu ģimenes apstākļu uzraudzību, atbalstu bērniem.

[3.2] 2026. gada 30. martā pēc saņemtās informācijas no Jūsu bērniem par situāciju ģimenē Skola pamatoti ir rīkojusies, pieaicinot Pašvaldības policiju. Savukārt Skolas un Pašvaldības policijas Tiesībsarga birojam sniegtā informācija ir pretrunīga. Proti, Pašvaldības policija informē, ka Jūsu meitas atteicās sadarboties ar Pašvaldības policijas amatpersonām un nevēlējās sniegt liecības par iespējamām vardarbības formām ģimenē. Tajā brīdī, kad Skolā bija Pašvaldības policijas darbinieki, māsas nebija izlēmušas, vai dosies uz Krīzes centru. Kad Jūs ieradāties Skolā pēc [personas B], Pašvaldības policijas darbinieki no Skolas jau bija devušies projām. Savukārt Skola informē, ka Pašvaldības policijas darbiniecēm ar meiteni notikusi saruna. [Persona C] izteikusi vēlmi doties uz Krīzes centru, bet tikai kopā ar savu māsu [personu B]. Vienlaikus Bāriņtiesa informējusi, ka 30. martā saņēma vairākus zvanus no Pašvaldības policijas darbinieces [personas H], ka Jūsu bērni ir nolēmuši patstāvīgi doties uz Krīzes centru, jautājot, vai šāda rīcība ir pareiza.

Bāriņtiesa apliecināja, ka Bāriņtiesas pārstāve fiziski nebija klātesoša bērnu nogādāšanas uz Krīzes centru brīdī, jo bērni lēmumu pieņēma spontāni. Bāriņtiesas pārstāve bija informēta par faktu un atradās nepārtrauktā saziņā ar Krīzes centra pārstāvi. Vienlaikus Bāriņtiesas pārstāve ir paskaidrojusi Pašvaldības policijas darbiniecei, ka nav būtiski, vai bērni uz Krīzes centru aizbrauc patstāvīgi vai viņus aizved policijas darbinieki, jebkurš cits pieaugušais, jo mērķis ir nogādāt bērnus drošos apstākļos.

[3.3] Pēc Skolas sniegtās informācijas meitenes pirms Jūsu atnākšanas bija nolēmušas doties uz Krīzes centru. Vispirms tā nolēmusi [persona C], kura pēc tam runājusi vienatnē ar [personu B], un tad abas nolēmušas doties uz Krīzes centru. Pēc Jūsu atnākšanas uz Skolu [persona B] sākusi raudāt un atteikusies iet mājās. Bāriņtiesas locekles vienpersoniski pieņemtajā lēmumā Nr. 1.4./45 atspoguļotajā [personas C] viedoklī ir norādīts, ka nedzīvot ģimenē bijis mazās māsas lēmums.

Ņemot vērā Pašvaldības policijas darbinieces izrādīto iniciatīvu saziņā ar Bāriņtiesu skaidrojot, vai bērni paši var doties uz Krīzes centru, var secināt, ka Pašvaldības policijas darbiniece informēja [personu C], ka viņai pašai ir tiesības doties uz Krīzes centru un, iespējams, mudināja tādu lēmumu izvērtēt. Vienlaikus Pašvaldības policija norāda, ka saruna ar [personu C] neizdevās, meitene nesniedza informāciju par situāciju ģimenē. Tomēr Pašvaldības policija par to neinformēja Bāriņtiesu, kuras kompetencē ir bērna viedokļa noskaidrošana, lai pieņemtu bērna interesēm atbilstošāko lēmumu.

[3.4] Skola informēja, ka 2026. gada 30. martā Jūs Skolā pēc [personas B] ieradāties ar izelpā jūtamu alkohola smaku. Tomēr Skola nav atkārtoti vērsusies Pašvaldības policijā ar lūgumu ierasties Skolā, lai pārliecinātos, vai esat lietojusi alkoholu. Ņemot vērā zināmo situāciju Jūsu ģimenē, tāda rīcība būtu atbilstoša bērnu interesēm. Pēc Jūsu un Bāriņtiesas sniegtās informācijas Jūs 30. martā pēc notikumiem Skolā bijāt uz sarunu arī Bāriņtiesā. Bāriņtiesa ne informācijā Tiesībsarga birojam, ne citos pievienotajos dokumentos nav norādījusi uz Jūsu izelpā jūtamu alkohola smaku.

[3.5] Konstatējams, ka apstākļos, kad iesaistītās iestādes bija informētas par ilgstošām problēmām un grūtībām Jūsu ģimenē, būtisku apdraudējumu Jūsu bērniem, un bērni paši vērsās pēc palīdzības pie Skolas darbiniekiem, ne Pašvaldības policija, ne Bāriņtiesa 2026. gada 30. martā nepieņēma lēmumus par bērnu šķiršanu no ģimenes atbilstoši tiesību normās noteiktajam. Secināms, ka Pašvaldības policija devās projām no Skolas, atstājot bērnu nogādāšanu drošos apstākļos Krīzes centra un Skolas atbalsta personāla ziņā. Savukārt Bāriņtiesas locekle 30. martā pēc informācijas

saņemšanas no Krīzes centra lēma par bērnu nodošanu uz nakšņošanu Jūsu jaunākā bērna radiniecei.

[3.6] Secināms, ka iestādes lēmuma pieņemšanu par bērnu drošību un uzturēšanos ģimenē atstāja bērnu pašu ziņā, tā faktiski uzliekot bērniem atbildību par situācijas risinājumu. Tāda iestāžu rīcība rada bērnu un vecāku lojalitātes konfliktu. Iestādes vairākos dokumentos ir Jūs informējušas par to, ka bērni paši pieņēmuši lēmumu par došanos uz Krīzes centru. Tāda rīcība neatbilst Bāriņtiesai un Pašvaldības policijai normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei. Ir jānošķir situācijas, kad bērns pats pieņem lēmumu doties pēc palīdzības uz Krīzes centru vai vēršas pēc palīdzības Uzticības tālrunī, no situācijas, kad iestādes ir informētas par situāciju ģimenē un bērns ir vērsies pie speciālistiem vai amatpersonām, kuru kompetencē ir lemt par bērna drošību, vardarbības pret bērnu novēršanu, izlemšana par bērna turpmāko atrašanos ģimenē.

[3.7] Tiesību normās ir nostiprināts bāriņtiesas pienākums rīkoties nekavējoties, ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību.[8] Proti, pieņemt vienpersonisku lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Bāriņtiesa vienpersoniskos lēmumus pieņēma nākamajā dienā – 31. martā, to pamatojot, ka 30. martā nebija iespējams noskaidrot bērnu viedokļus, jo bija beigusies darba diena, ar bērniem jau bija runājusi Skolas psiholoģe. Bāriņtiesas ieskatā sarunāties ar bērniem 30. martā būtu bijis pretēji viņu interesēm pēc emocionāliem pārdzīvojumiem dienas garumā. No Bāriņtiesu lēmumu satura nav secināms, ka tieši bērnu viedokļi būtu noteicošie vienpersonisko lēmumu pieņemšanā. Jāņem vērā, ka bērnam ir tiesības tikt uzklausītam ar viņu saistītu lēmumu pieņemšanā, bet bērnam nav pienākuma paust savu viedokli. Iestādēm ir jārīkojas bērna labākajās interesēs, viņu pasargājot no vardarbības, arī tad, ja iestāžu rīcībā ir cita informācija par kaitējumu bērnam, īpaši, ja bērns pats par to ir informējis.

No Bāriņtiesu likuma 23. panta izriet, ka vienpersonisks bāriņtiesas amatpersonas lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu ir pagaidu risinājums, jo nākamo 15 dienu laikā bāriņtiesai ir pienākums objektīvi un pilnīgi noskaidrot apstākļus par turpmāku vecāku iespēju īstenot bērna aprūpi. Vienpersoniskā bāriņtiesas amatpersonas lēmuma mērķis ir noregulēt situāciju tikai līdz lēmumam par aizgādības tiesību atjaunošanu vai neatjaunošanu.[9]

[8] Bāriņtiesu likums, 23. panta pirmās daļas 1. punkts (aplūkots 03.08.2026.).
[9] Augstākās tiesas 21.12.2018. spriedums Nr. SKA-1598/2018 (A420294117).

Gadījumā, kad bāriņtiesai kļūst zināmi apstākļi, kas norāda uz iespējamu vardarbību pret bērniem, konkrētās lietas izskatīšana ir bāriņtiesas kompetencē. Tas nozīmē, ka bāriņtiesai lieta jāņem savā pārziņā un jāveic visas no tiesību normām izrietošās darbības situācijas noskaidrošanai un risināšanai, sākot ar faktisko apstākļu izpēti, piefiksēšanu dokumentārā vai citādā formā, iesaistīto personu viedokļu noskaidrošanu utt. Tāpat tieši bāriņtiesai šādā situācijā jālemj būtiski ar tiesībām uz ģimenes dzīvi saistīti jautājumi, proti, par nepieciešamību šķirt bērnus no ģimenes, nododot citu personu aprūpē, un vecāku aizgādības tiesību iespējamu ierobežošanu. Bāriņtiesa nevar šo jautājumu izlemšanu atstāt citām institūcijām.[10]

Bāriņtiesa ir iestāde, kurai ir uzticēta valsts funkcija ļoti sensitīvā tiesību aizsardzības jomā – bērnu tiesību un interešu aizsardzībā. Bāriņtiesa dabiski ir krīzes situāciju risināšanas iestāde, līdz ar to bāriņtiesai ir jābūt gatavai risināt situācijas arī ilgāk par oficiālo darba laiku, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu izsvērtu un kvalitatīvu lēmumu pieņemšanu atbilstoši tiesību normās noteiktajiem priekšnoteikumiem.[11]

[3.8] Konstatēts, ka Bāriņtiesa ir iesaistījusies, lai Jūsu bērni iespējami īsā laikā nonāktu pie Jūsu ģimenes radiniekiem. Bērnu uzturēšanās Krīzes centrā ir bijusi īslaicīga un attaisnojama, jo Bāriņtiesai bija nepieciešams laiks saziņai un apstākļu izvērtēšanai, lai bērnus nodotu radiniekiem.

Pārbaudes lietu pabeidzu, konstatējot šādus pārkāpumus:

1) Rīgas valstspilsētas pašvaldības policijas nepietiekamu sadarbību ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesu Jūsu bērnu tiesību aizsardzībai krīzes situācijā, kad bija saņemta informāciju par iespējamu vardarbību Jūsu ģimenē, bet neizdevās sadarbība ar Jūsu bērniem;
2) Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas kavēšanos vienpersonisko lēmumu pieņemšanā 2026. gada 30. martā atbilstoši Bāriņtiesu likuma 23. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajam;
3) Rīgas valstspilsētas pašvaldības policijas un Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas Jūsu bērnu interesēm neatbilstošu rīcību krīzes situācijā nododot lēmumu pieņemšanu un nokļūšanu Krīzes centrā bērnu ziņā, nesniedzot bērniem palīdzību, bet savas funkcijas faktiski nododot Rīgas [..] vidusskolas atbalsta personālam.

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.[2] panta trešajā punktā noteiktajam sniedzu priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu:

[10] Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2017.gada 29.decembra spriedums SKA-1182/2017 (A420218516).
[11] Augstākās tiesas 16.04.2018. spriedums Nr. SKA-681/2018 (A420213416).

Aicinu Rīgas valstspilsētas pašvaldības policiju:

- uzlabot sadarbību ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesu situācijās, kad saņemta informācija par iespējamu vardarbību ģimenē, īpaši, ja informāciju sniedz bērni;
- nekavējoties informēt un pieaicināt bāriņtiesu situācijās, kad neveidojas uzticības attiecības ar bērniem, lai noskaidrotu būtisku informāciju bērna drošības nodrošināšanai;
- turpmāk nepieļaut situācijas, kad bērniem pašiem tiek nodota atbildība par situācijas risinājumu iespējamas vardarbības pret bērniem gadījumos;
- izvērtēt, kādēļ konkrētajā situācijā atšķiras Pašvaldības policijas un citu iestāžu sniegtā informācija par bērnu pieņemto lēmumu pašiem doties uz Krīzes centru.

Aicinu Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesu:

- kad saņemta informācija, par iespējamu vardarbību ģimenē, īpaši, ja to sniedzis bērns, ņem lietu savā pārziņā un veikt visas no tiesību normām izrietošās darbības situācijas noskaidrošanai un risināšanai;
- turpmāk nepieļaut situācijas, kad bērniem pašiem tiek nodota atbildība par situācijas risinājumu iespējamas vardarbības pret bērniem gadījumos.

Aicinu Rīgas [..] vidusskolu:

- ievērot, ka krīzes situācijās vardarbības pret bērnu gadījumos lēmuma par bērna šķiršanu no ģimenes ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas un Rīgas valstspilsētas pašvaldības policijas kompetencē un iestādēm pašām ir jāizpilda savi lēmumi – jānogādā bērns drošos apstākļos, tai skaitā – Krīzes centrā. Skolas darbinieks kā bērna atbalsta persona var pavadīt bērnu kopā ar Pašvaldības policiju vai Bāriņtiesu, bet nav tiesīgs veikt citas iestādes lēmuma izpildi;
- gadījumos, ja ir pazīmes, ka Skolā ieradies vecāks, iespējams, alkohola vai citu apreibinošu vielu ietekmē, pieaicināt Pašvaldības policiju situācijas noskaidrošanai.

Lūdzu līdz **2026. gada 20. novembrim** informēt par priekšlikumu izpildi.

Ar cieņu

tiesībsardze Karina Palkova